

стабільні урожаї основних сільськогосподарських культур, підвищити якість і збалансованість кормів, зберегти родючість ґрунтів. Навіть найпрогресивніша приватна власність на землю не може нехтувати технологією раціонального використання чорноземів – впровадження сівозмін у поєднанні з обробітком, добривами та іншими обов'язковими заходами.

1. Бойко П.І., Коваленко Н.П., Лебідь Є.М. Структура посівних площ і система сівозмін // *Агроном.* – 2007. – № 2. – С.84-87.

2. Корнійчук М., Віннічук Г., Починок Л. Посилення ролі біологічного фактора в системах інтегрованого захисту рослин // *Пропозиція.* – 2007. – № 1. – С. 80-82.

3. Габріель Г.Й., Петрунів І.І., Бульо В.С., Сорочинський В.В., Костюк М.М. Роль сівозмін у землеробстві Західного Лісостепу // *Вісн. аграр. науки.* – 2004. – № 1. – С. 15-18.

4. Бабич А. Нові сорти сої і перспективи виробництва її в Україні // *Пропозиція.* – 2007. – № 4. – С. 46-50.

Внедрение высокоэффективных экономически выгодных севооборотов позволит хозяйствам разной специализации получать стабильные урожаи сельскохозяйственных культур, повысит качество и сбалансированность кормов, улучшит плодородие почвы.

The application of high-effective economically useful crop rotations will permit the farms of different specialization to get stable yields of agricultural crops, to improve the quality, feed balancing, the soil fertility.

УДК 332.3

Д. Бабміндра, доктор економічних наук

Т. Єлефтеріаді

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ У ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

ЗНАЧЕННЯ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ

Земельний фонд Запорізької області становить 2 млн 718,3 тис. га землі, з яких 84,8% – землі сільськогосподарського призначення. Частка ріллі в них дорівнює 82,7% і лише 14,8% приходить на сіножаті, пасовища і багаторічні насадження.

Така надмірна сільськогосподарська освоєність і розораність території області, порушення екологічно допустимого співвідношення площ ріллі, природних кормових, лісових і водних угідь є результатом тривалого екстенсивного ведення сільськогосподарського виробництва та ерозійних процесів більш ніж 90% ґрунтів області. Як наслідок, у межах області

© Д. Бабміндра, Т. Єлефтеріаді, 2007

налічується 1212,7 тис. га (58,1%) еродованих сільськогосподарських угідь, з яких рілля становить 1025,4 тис. га або 57,2% їх загальної кількості.

Катастрофічна ситуація в сучасному землекористуванні області ще більш ускладнюється через порушення практично усіх сівозмін та недотримання сучасними орендарями (використовують понад 80% всієї ріллі області), агротехнологій вирощування сільськогосподарських культур, а саме: обробітку родючого шару ґрунту та заходів щодо збереження і відтворення його.

Перехід економіки держави до ринкових земельних відносин вимагає радикальної зміни ставлення до земельних ресурсів як до найціннішого національного багатства, що потребує розумного, раціонального використання, а також створення умов забезпечення їх охорони та відтворення.

Розв'язанню нагальних проблем із забезпечення ефективного землекористування та охорони земель присвячені роботи таких дослідників, як Д.С. Добряк, А.С.Даниленко, Л.Я.Новаковський, А.М.Третяк, О.П.Канаш, В.В.Кулініч, І.Р.Карплюк та ін. Водночас, незважаючи на широку дискусію серед фахівців, зазначені проблеми залишаються невирішеними.

Метою роботи – аналіз загального стану земельних ресурсів області та визначення шляхів розв'язання проблем сучасного землекористування на основі проведення робіт із землеустрою й оцінки земель.

Головним завданням запровадження повноцінного ринку земель у країні є забезпечення раціонального й ефективного їх використання. Тому на даному етапі реформування земельних відносин надзвичайно важливе значення має прийняття сесією Запорізької обласної ради 30.03.2007 «Програми з впровадження заходів щодо збереження, охорони, відтворення та раціонального використання земельних ресурсів у Запорізькій області на 2007 рік» (далі – Програма). Метою Програми є розроблення пілотних Схем землеустрою з проведення заходів щодо збереження, охорони, відтворення та раціонального використання земельних ресурсів у сільських, селищних, міській радах Запорізького та Вільнянського районів області та подальше впровадження їх у життя.

Розробка таких пілотних Схем землеустрою, відповідно до Програми, здійснюються у три етапи: на першому - розробляється Схема сучасного використання земель, на другому - Схема протиерозійних заходів, на третьому - Схема перспективного використання земель.

За допомогою передбаченої поетапності вже на першому етапі вирішується надзвичайно важлива задача – оновлення застарілих планово-картографічних матеріалів минулих років. Враховуючи сучасний стан земель та вимоги екобезпечного землекористування на другому етапі проектних робіт визначається необхідність тих чи інших протиерозійних заходів. Третій, завершальний етап проектних робіт, визначає перспективи використання земель з урахуванням запропонованих заходів.

У кінцевому результаті, така проектна документація є основою для планування розвитку територій, проведення еколого-економічного обґрунтування сівозмін і впорядкування угідь, здійснення інших заходів з охорони, відтворення та раціонального використання земель. Окрім цього, напрацювання, викладені в ній, можуть слугувати практичним підґрунтям для розроблення проектів землеустрою щодо розмежування земель державної і комунальної власності за межами населених пунктів.

Широке коло питань, які можуть вирішуватись після розроблення таких Схем землеустрою доводить те, що вони вкрай необхідні сьогодні кожній сільській, селищній, міській чи районній раді.

Тривалий час питання щодо можливості розроблення та прийняття подібної обласної Програми з впровадження заходів щодо збереження, охорони, відтворення та раціонального використання земель не розглядалося через відсутність необхідних коштів. Це, в свою чергу, не давало змоги вирішити питання щодо використання коштів, що надходять на спецрахунки відповідних рад у порядку відшкодування втрат сільсько- і лісгосподарського виробництва і згідно з вимогами ст. 209 Земельного кодексу України повинні використовуватись на освоєння земель для сільсько- і лісгосподарських потреб, поліпшення відповідних угідь, охорону земель відповідно до розроблених програм та проектів землеустрою. Кошти роками накопичувались на спецрахунках рад, стаючи своєрідним «мертвим капіталом», бо скористатися ними в будь-яких інших цілях, окрім тих, що визначені у ст. 209 ЗКУ неможливо – заборонено чинним законодавством.

Вирішення даних питань та прийняття обласної Програми на 2007 р. стало можливим лише завдяки підтримці та особистому сприянню у їхньому вирішенні керівництва Запорізької обласної ради та постійної комісії з питань земельних відносин і адміністративно-територіального устрою обласної ради.

Виконання робіт з розмежування земель державної і комунальної власності мусить стати невідкладним, першочерговим завданням сьогодні – цього вимагають як державні, так і регіональні інтереси. Саме так нині ставить питання Запорізька обласна рада.

Невідкладність виконання цих робіт в області викликана, насамперед, необхідністю викорінення проявів корупції та зловживань владних структур при розпорядженні земельними ділянками, припинення практики розбазарювання пріоритетних земель, запобігання виникненню порушень земельного законодавства та надання обласній і районним радам повноважень щодо розпорядження землями спільної власності територіальних громад, визначених Земельним кодексом України.

Необхідно визнати, що перед нами поставлено нелегке завдання. В цілому у межах області розмежуванню підлягає 919,5 тис. га земель державної власності, з яких 132,1 – розташовані в межах населених пунктів, а 787,4 тис. га – за межами населених пунктів.

Вкрай недостатнє фінансування цих робіт призвело до того, що на сьогодні виконано лише 4,2% необхідного обсягу. Внаслідок цього за період 2002 - 2006 рр. місцевими бюджетами втрачено понад 160 млн грн додаткових надходжень.

Реально оцінюючи катастрофічно низькі темпи виконання робіт з розмежування земель протягом попередніх років, постійною комісією з питань земельних відносин та адміністративно-територіального устрою обласної ради внесені пропозиції щодо необхідності при формуванні обласного бюджету на 2008 р. передбачити видатки на фінансування робіт з розмежування земель державної і комунальної власностей.

Неможливо також уважати задовільними і темпи виконання робіт з інвентаризації земель та їхньої грошової оцінки.

У даний час по області інвентаризація земель населених пунктів виконана на 65,2% від необхідного обсягу. Кращі показники 97,1% - у Приморському та Запорізькому районах – 96%. Разом з цим у містах Мелітополь і Токмак, В-Білозерському, К-Дніпровському, Розівському районах ці роботи виконі лише на 30-40%. Інвентаризацію земель несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів виконано в області на 63,3%. Кращих показників досягнуто у Василівському – 94,7% та Пологівському районах – 93,3%. Незадовільні темпи виконання робіт у Якимівському, Розівському, Приазовському та Запорізькому районах.

Грошова оцінка земель населених пунктів у області виконана на 99,4%. Залишилось виконати її у трьох містах районного підпорядкування: Кам'янка Дніпровська, Оріхів та Молочанськ та трьох сільських населених пунктах Нововасилівської сільської ради Бердянського району.

Значно гірший стан з проведення нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів. В середньому по області ці роботи виконані лише на 16,2%. Навіть і не приступали до їх виконання у Великобілозерському, Новомиколаївському, Розівському та Токмацькому районах.

Головна причина незадовільних темпів виконання робіт – недостатність фінансування. Так, із запланованих на 2007 р. 1 млн грн на проведення інвентаризації земель у межах та за межами населених пунктів на даний час виділено лише 11,6 тис. грн, а із запланованих на проведення грошової оцінки земель населених пунктів та земель несільськогосподарського призначення за межами населених пунктів 2,1 млн грн – не виділено жодної копійки.

Таке становище з виділенням місцевими бюджетами запланованих коштів ще раз підкреслює нерозуміння керівниками важливості та ефективності виконання землевпорядних робіт. Між тим кожна гривня вкладена в їхнє виконання дає, як правило, від 10 до 15 гривень доходу. До речі, за підрахунками фахівців обласного головного управління земельних ресурсів у Запорізькій області виконання робіт по інвентаризації земель та їхній грошовій оцінці дасть можливість збільшити надходження до місцевих

бюджетів на 130-150 млн грн.

Висновки. Лише виконання робіт із землеустрою та оцінки земель, передбачені заходами земельної реформи, можуть слугувати запорукою розв'язання нагальних проблем у галузі земельних відносин. Вирішувати цю справу слід у тісній співпраці з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, бо саме такі сумісні зусилля, взаєморозуміння і підтримки дадуть можливість одержати позитивні результати.

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III // Бюлетень законодавства і юридичної практики України – 2007. – № 5. – С. 84-85.

2. Добряк Д.С., Бабміндра Д.І., Карлюк І.Р. Сучасний землеустрій – основоположний державний механізм управління в галузі використання та охорони земельних ресурсів // Землевпорядн. вісник. – 2007. – № 2. – С. 3-8.

3. Рішення десятої позачергової сесії Запорізької обласної ради п'ятого скликання від 30.03.2007 № 11 «Про програму з впровадження заходів щодо збереження, охорони, відтворення та раціонального використання земельних ресурсів у Запорізькій області на 2007 рік»

Проанализировано выполнение в течение последних лет работ из землеустройства и оценки почв в Запорожской области, определена их чрезвычайно важная роль в решении неотложных проблем в сфере земельных отношений.

Doing works on the organization of the use of land and soil evaluation in the Zaporozhye Region for the recent years is analysed, their excessively important role in solving urgent problems in the field of land relations is determined.

УДК 631.11:54.631.452

**Д.М. Бенцаровський, М.А. Лапа, В.Л. Тосіч, Ю.Г.Медвідь,
В.М. Панасенко**

ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР ОХОРОНИ РОДИЮЧОСТІ ҐРУНТІВ

ОСОБЛИВОСТІ АГРОХІМІЧНОЇ ПАСПОРТИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

У результаті реформування земельних відносин в Україні, склалася система приватних, приватно-орендних, колективних і одноосібних землекористувань з різним правовим статусом. Триває перерозподіл земель сільськогосподарського призначення, з'явилися чисельні землевласники земельних часток (паїв), селянських господарств та орендарі. Все це ускладнило проведення дослідницьких робіт з охорони та збереження родючості ґрунтів, посилило процеси деградації сільськогосподарських угідь.

Необхідною умовою ефективного використання земельних ресурсів, є наявність інформації щодо їхнього еколого-агрохімічного стану. Ще більше зросла потреба в інформації про якість земельних відносинах, децентралізації

© Д.М. Бенцаровський, М.А. Лапа, В.Л. Тосіч, Ю.Г.Медвідь, В.М. Панасенко, 2007